

investeerders er wel niet van denken? Het is belangrijk dat die investeerders weten dat men over die WIR-premie de beschikking heeft en dat er niet als het ware aan geknabbeld wordt voor andere doeleinden. Wij moeten een consistent beleid voeren, aldus de minister. Op een vraag van de heer Braakman van de VVD over de relatie tussen "dezelfde kasopbrengst" en "verlaging van de WIR-basispremie", zei de minister: dan hadden wij de WIR-basispremie aanzienlijk moeten verlagen en misschien zelfs wel moeten halveren. Dat was zeer schadelijk geweest voor het ondernemings- en investeringsklimaat in ons land. En, zo voeg ik — in de visie van de minister — daaraan toe, schadelijk en mogelijk zelfs rampzalig voor de werkgelegenheid.

Mijnheer de Voorzitter! Enkele maanden later is dat kennelijk allemaal anders. Wat eind december nog onaantastbaar was, is plotsklaps niets meer waard. De WIR-basispremie wordt niet met 0,5% verlaagd, wordt niet gehalveerd; neen, de WIR-premie wordt op 0,000% gesteld. Hoe zit dat nu met die schadelijke gevolgen voor de buitenlandse investeerders, voor het ondernemings- en investeringsklimaat in ons land? En hoe zit het met de schadelijke gevolgen voor het midden- en kleinbedrijf, die niet zoals de grote bedrijven op zaterdag en zondag voor de fatale datum nog grote bestellingen hebben kunnen plaatsen? En hoe zit het met de kleinschaligheidstoeslag? Staat deze nu wel of niet ter discussie? Of zal dit net zo verlopen als met de WIR-basispremie? Ja? Nee? Ja? Nee? Nee?

Maar vooral: hoe zit het met de geloofwaardigheid van dit kabinet en vooral van deze minister van Economische Zaken als eerst verantwoordelijke? Deze vraag klemmt nog meer nu de vorige week in de Tweede Kamer duidelijk is geworden, dat minister De Korte al sinds 1 oktober van het vorige jaar overwoog om de WIR door — naar ik aanneem — effectievere maatregelen te vervangen. Op 22 december 1987 zei minister De Korte daarover: "Als ik dat al zou overwegen, dan zou ik daarover niets zeggen." Dat is te begrijpen, dat is te verdedigen en dat is misschien nog verstandig ook. Maar, als hij nu achteraf zegt, dat hij al lange tijd van de WIR af wil, dan lijkt dat bepaald niet verstandig. Het roept in ieder geval de vraag op wanneer deze minister nu wel en

wanneer hij niet de waarheid spreekt. Hoe denkt hij zelf zijn geloofwaardigheid te herstellen? Dat is dringend nodig, anders worden zijn beleid en de door EZ uitgevaardigde maatregelen op voorhand twijfelachtig wat betreft de uitvoerbaarheid. Dan kunnen burgers en het bedrijfsleven niet meer op de overheid rekenen als een betrouwbare en geloofwaardige partner. Dan mag de overheid zich er ook niet over verbazen, dat eenieder op eigen houtje het beste voor zichzelf zoekt. Dan hebben randvoorwaarden weinig of geen betekenis. Wij vernemen graag van de minister op welke wijze hij de door deze manier van handelen veroorzaakte schade denkt weg te nemen en een basis denkt te leggen voor een zorgvuldig en betrouwbaar handelen, opdat het goed functioneren van de randvoorwaarden voor markten tot zijn recht komt.

Ik rond af met een conclusie, die ik de bewindslieden graag voorleg. Het is niet de overheid die terugtreedt. Daarvoor gebeurt er veel te veel. Het is de politiek die terugtreedt. De politiek privatiseert, de politiek stoot af en de politiek laat het aan anderen over om keuzes te maken. Wat erger is: de politiek is haar greep op de effecten van het beleid kwijt geraakt. Daar worden de burgers mee geconfronteerd en daar hebben de burgers mee te maken. Dat lijkt mij geen goede ontwikkeling!

De heer **Van Leeuwen** (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Het is nogal wat om uitgerekend vandaag een maidenspeech in dit huis te moeten houden rondom de begroting van EZ. Gisterenavond heeft het kabinet na wekenlang vergaderen een groot pakket maatregelen aangekondigd. Vandaag probeert iedereen, met name onze collega's aan de overkant, inzicht en overzicht te krijgen teneinde een aantal voorlopige conclusies te trekken. Het debat tussen Tweede Kamer en kabinet moet nog volledig worden voorbereid. De zaken worden nog fors verder gecompliceerd nu het CPB vanochtend om 10.00 uur het CEP '88 heeft gepubliceerd.

Mijnheer de Voorzitter! Wij komen op dit moment niet verder dan een aantal globale kanttekeningen. Met voldoening constateren wij, dat het kabinet in unanimititeit tot een totaalplan is gekomen. Wij achten

het in principe een goede zaak, dat de regering in het totaalplan een stroomlijning richting Europa 1992 poogt aan te brengen.

De basispremie van de WIR, een belangrijk facet in het economisch beleid, werd met voortvarendheid tot nul gereduceerd. Ondernemersvertrouwen is essentieel ten aanzien van voortgaande economische groei. Dat ondernemersvertrouwen is door de laatste WIR-maatregel geschokt. Wij zijn op het eerste gezicht gelukkig met de, in het kader van de WIR-compensatie, verlaging van de belastingtarieven en met de overheveling van werkgeverslasten — kinderbijslag — naar de overheid. Kan de minister aangeven waarom gekozen is voor een getrappt tarief in de vennootschapsbelasting? Hoe werkt de compensatie door in de lasten van de ondernemers? Welk tijdspad heeft de regering gekozen voor de invoering van de diverse maatregelen, ook voor de maatregelen die verder grijpen dan de WIR-compensatie?

Het CPB heeft zojuist het CEP '88 gepubliceerd. In de toelichting wordt geschreven, dat het op nul brengen van de WIR-premie nog niet verwerkt is. Hoe zit dat ten aanzien van alle andere, gisteren door de overheid aangekondigde maatregelen? Wil de minister aangeven of en zo ja hoe bijstelling van het CEP nodig is?

Voorzitter: Franssen

De heer **Van Leeuwen** (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Eind 1982 ging de eerste Lubbers-ploeg van start. Sindsdien is er veel gebeurd. Men begon aan een zwaar karwei. Geconstateerd kan worden, dat er met succes al veel geklaard is, ook al kan zeker nog niet gesproken worden van een afgerond karwei. In de periode 1983 tot en met 1987 is er sprake geweest van een goed economisch herstel. De productie in de industrie is gestegen, investeringen zijn omhoog gegaan, de particuliere consumptie is toegenomen, de kosten van levensonderhoud zijn per saldo slechts in geringe mate omhoog gegaan. De regering is een heel eind gekomen met de realisatie van het drie-sporenbeleid. De winstgevendheid van bedrijven nam toe en het financieringstekort daalde. Grote zorg is er gebleven ten aanzien van de werkgelegenheidssituatie, ook al is in dit verband te constateren dat het diepe dal gepasseerd is. Al met

al, Voorzitter, kan gesteld worden dat er een goede groeiprestatie werd geleverd.

In het kort geleden gepubliceerde Liberaal Bestek wordt met teleurstelling geschreven dat in de hier genoemde periode de gerealiseerde groeiprestatie slechts de helft is van de potentiële groei. De vraag aan de minister is, of hij die conclusie en ook die teleurstelling deelt.

Mijnheer de Voorzitter! Wij krijgen jammer genoeg de indruk, dat er wat vraagtekens geplaatst moeten worden bij de prognoses voor de komende economische ontwikkelingen. Wij hebben gezien, dat de op zichzelf al magere voorspellingen uit de miljoenennota 1988 en de Macro-economische Verkenningen inmiddels naar beneden moesten worden bijgesteld. De beurskrach van 19 oktober 1987 en de daling van de waarde van de dollar krijgen wellicht op termijn nog een economische echo. Heel wat deskundigen vrezen een verslechtering.

In het zojuist gepubliceerd CEP wordt ervoor gepleit, meer dan normale aandacht te schenken aan de kwade kansen die onze economie bedreigen. Wij zijn erg benieuwd van de minister van Economische Zaken te vernemen, hoe de regering de economische ontwikkelingen 1988/1989 ziet. Uit de antwoorden op de ook door het CDA gestelde vragen over het voorhanden zijn van een scenario voor eventueel onverhoopt moeilijke tijden, begrijpen wij dat men bij EZ een dergelijk scenario niet heeft. Wij willen geen somberheidsprofeten zijn; wij vinden wel dat de marges erg klein zijn, ook wat de mogelijkheden voor de overheid zelf betreft om zelf bij voorbeeld door investeringen de economische bedrijvigheid te stimuleren. Regeren is vooruitzien. Wat zou er, rekening houdend met smalle marges, toch gedaan kunnen worden wanneer wij op korte termijn geconfronteerd worden met een teleurstellende economische ontwikkeling?

Voorzitter! Ik wil, mede namens mijn fractiegenoten, de bewindslieden van Economische Zaken bedanken voor de wijze waarop geantwoord is op de gestelde vragen. Ik maak op deze plaats gaarne een compliment voor de gedegen beantwoording. Er is ons erg veel verduidelijkt. Slechts op één punt menen wij bij de beantwoording van de vragen enige irritatie te constateren. Dat betreft het beleid

ten aanzien van Fokker. De in dit kader gegeven antwoorden zijn cryptisch. Het zou naar ons gevoel voor de hand hebben gelegen om in het kort de gevraagde concrete gegevens te verstrekken. Wat is tot nu toe door de overheid ter zake van de Fokker-operatie geïnvesteerd en uit welke voorbeelden blijkt dat bedrijven voordeel hebben gehad van hun contact met Fokker bij het oplossen van technologische problemen? Wij hebben er geen behoefte aan om nu de hele discussie over specifieke steunverlening binnen het door EZ te voeren industriebeleid te herhalen. Toch stellen wij het op prijs om van de minister te horen waarom Fokker wel steun krijgt en waarom zeer afhoudend gereageerd werd op het initiatief van een zestal werven in de scheepsnieuwbouw, de zogenaamde N6-groep.

Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn van mening dat de economie de motor van onze samenleving is. Daarom is het ministerie van Economische Zaken een heel belangrijk ministerie. Wij kunnen ons dan ook volledig vinden in de in de memorie van toelichting gekozen woorden, waar al meteen in het begin bij de omschrijving van de primaire doelstelling van beleid letterlijk wordt geschreven:

"Het bevorderen van een gezonde economische ontwikkeling en daarmee duurzame economische groei is een centraal element in het kabinetsbeleid waarvoor het ministerie van Economische Zaken een bijzondere verantwoordelijkheid draagt."

Wij denken dat het van betekenis is dat het departement een rol speelt in de coördinatie van tal van zaken die niet allemaal tot het territorium van EZ behoren, maar die wel alles te maken hebben met de motor van de samenleving. De vraag is of Economische Zaken niet wat al te makkelijk de integrale aanpak bij andere departementen laat en ontwikkelingen min of meer op zich laat afkomen. Een aantal voorbeelden maakt duidelijk wat wij bedoelen. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voerde de regie van en verschaftte alle informatie over een op 3 en 4 december jl. in Amsterdam gehouden internationale conferentie over startende ondernemers. Af en toe lijkt het erop dat het ministerie van Verkeer en Waterstaat het ministerie van economische bedrijvigheid is. Zo wordt de

begroting van dit departement gepresenteerd onder het motto "Nederland, distributieland". Hetzelfde ministerie van Verkeer en Waterstaat houdt zich ijverig bezig met de infrastructuur, met het spoorwegennet, met het eventueel van toltunnels te voorzien wegennet en met de in de infrastructuur zo belangrijke telecommunicatie. Toegegeven, het betreft hier een eerste verantwoordelijkheid van de minister van Verkeer en Waterstaat. Maar waar blijkt nu iets van gezamenlijkheid? Het is toch niet te dwaas om bij voorbeeld de minister van Economische Zaken te vragen hoe hij denkt over tolheffing op wegen en in tunnels? Het lijkt erop — dit is een laatste voorbeeld — dat het cursorisch ondernemersonderwijs vrijwel volledig een taak gaat worden van het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen.

Op 17 januari 1985 werd in het kader van de deregulering van de overheidsregelingen mededeling gedaan over een besluit van de minister-president dat in overeenstemming was met het gevoel van de ministerraad. De minister-president heeft onder meer het volgende besloten:

"De toetsing van ontwerp-regelingen op hun gevolgen voor het bedrijfsleven zal een taak zijn voor het ministerie van Economische Zaken, tenzij de betrokken tak van bedrijvigheid specifiek tot de zorg van een ander ministerie behoort."

In een nadere uitwerking wordt in de beschrijving van het besluit aangegeven dat met name bij ontwerp-regelingen gekeken zal moeten worden naar mogelijke gevolgen voor onderwerpen als de concurrentiepositie van het bedrijfsleven — nationaal en internationaal — werkgelegenheid, rentabiliteit van ondernemingen, investeringsgevoeligheid en beloningsstructuur. Wij vragen ons af op welke wijze en met welk resultaat Economische Zaken betrokken was bij de voorbeelden die wij zoeven hebben genoemd. Wellicht kan in dit verband ook de vierde nota over de ruimtelijke ordening worden meegenomen. Deze nota wordt binnen enkele dagen officieel gepubliceerd. Uit de op ruime schaal verspreide concepten is inmiddels al veel over de inhoud bekend geworden. Wij vinden het heel opvallend dat in deze door VROM geïnitieerde nota nadrukkelijk ook een te voeren regionaal beleid

aan de orde komt dat in strijd lijkt te zijn met hetgeen door Economische Zaken kort geleden werd gepubliceerd in de nota-Herijking regionaal beleid.

Mijnheer de Voorzitter! In de vierde nota worden — wanneer wij goed zijn geïnformeerd — als uitgangspunt van beleid negen stedelijke knooppunten genoemd, waaronder de vier grote steden in de Randstad. Er wordt gesproken over de kansrijke bedrijvigheid van de steden en over het feit dat deze steden een goed economisch klimaat met met name aantrekkelijke bedrijfslocaties en een goed woon- en leefklimaat nodig hebben. Ten slotte wordt gesteld dat de regering in het kader van het beleid gericht op de versterking van de stedelijke knooppunten, tot afstemming van overheidsbeslissingen wil komen. Waar ligt de aansluiting tussen deze beleidsstrategie en het beleid dat wij leren kennen in de EZ-nota-Herijking regionaal beleid, die kort geleden aan de Tweede Kamer werd aangeboden?

Zoals reeds eerder was aangekondigd, zal er per 1 januari 1989 een eind komen aan het voorwaarden-scheppend beleid, dat een aantal jaren is gevoerd. Dit blijkt ook uit de nota. Die beëindiging betekent in feite dat het regionaal beleid voor de Randstad wordt afgeschaft. Financiële stimulering via ROM's was al niet weggelegd voor vijf provincies, waaronder de Randstad-provincies. De IPR bleef er al buiten. Nu ook de WIR is afgeschaft, resteert voor het economisch belangrijke gebied Randstad eigenlijk geen overheidssteun meer. Heeft de regering kennis genomen van het zogenaamde ERBO-rapport, dat door de kamers van koophandel gezamenlijk is uitgebracht? Uit de toelichting daarop blijkt, dat juist in het westen van het land de ondernemers de toekomst somber inzien. Welke reactie krijgen bestuurders van de betrokken provincies, die eind vorig jaar de minister van Economische Zaken ook al schreven?

In dit verband behoort de problematiek van de grote steden met hoge werkloosheid aan de orde te komen. Is het de bewindslieden van EZ werkelijk ernst wanneer zij per saldo stellen, dat geen middelen meer worden ingezet voor deze, in principe belangrijke, woon-werkgebieden?

Een essentieel facet van het regionaal beleid blijft de investerings-premieregeling. Gelet op alle

WIR-verwikkelingen vinden wij, dat de Nederlandse ondernemers het recht hebben om te weten wat de plannen met de IPR zijn. Mogen wij aannemen dat er geen sprake zal zijn van aantasting? Licht verruiming niet voor de hand?

Met betrekking tot de IPR hebben wij nog een vraag. Die vraag betreft de vergelijkbaarheid met regelingen in met name West-Duitsland en België. Hoe staat het met die regelingen en wat is het effect op de concurrentieverhoudingen in de grensregio's? Is er al iets te melden over de resultaten van een onderzoek naar de investeringsfaciliteiten in Nederlands Limburg en in Belgisch Limburg?

Mijnheer de Voorzitter! Het midden- en kleinbedrijf vormt een zeer belangrijk segment van het bedrijfsleven. Wij tellen in Nederland 430.000 bedrijven die minder dan 100 werkzame personen in dienst hebben en die om die reden midden- en kleinbedrijf worden genoemd. Daarentegen kennen wij slechts 3000 bedrijven waar deze 100-personengrens wordt overschreden. In het midden- en kleinbedrijf wordt een derde van het nationaal inkomen verdiend en werken circa 1,6 miljoen mensen of zo'n 40% van de beroepsbevolking.

Met voldoening is ons uit de kortgeleden door de minister en de staatssecretaris van Economische Zaken uitgegeven nota "Ruim baan voor ondernemen" gebleken, dat de regering de betekenis van het MKB volledig erkent. Toch lijkt het ons verstandig om eens na te gaan wat in de praktijk concreet gedaan wordt voor het MKB. In het regeerakkoord van 11 juli 1986 worden ten aanzien van het te voeren MKB-beleid tien punten genoemd. Vooral punt 1 is van belang. Daar gaat het om het fiscale inkomen van zelfstandigen, over de positie van de meewerkende partner en over belastingheffing bij bedrijfsopvolging. Er zijn in dit kader ten aanzien van relevante zaken boeiende commissierapporten. In de memorie van antwoord lezen wij, dat een aantal wezenlijke elementen van het nieuwe MKB-beleid verwerkt is in de per eind 1987 aan de Raad van State voorgelegde wetsvoorstellen. Wij vragen niet alleen met betrekking tot punt 1 uit het regeerakkoord, maar ten aanzien van alle daar genoemde punten hoever men inmiddels is gekomen met de

realisering van de in het regeerakkoord geformuleerde plannen.

De ondernemersorganisaties uit het MKB hebben in principe in positieve zin gereageerd op de nota "Ruim baan voor ondernemen". Zij hebben wel een groot aantal vragen. Hoe gaat de staatssecretaris op die opmerkingen en vragen reageren? Het is hier niet de plaats, mijnheer de Voorzitter, om op al die opmerkingen van KNOV en NCOV in te gaan. Opvallend is het feit dat zij grote aandacht vragen voor verlaging van het BTW-tarief ten aanzien van arbeidsintensieve dienstverlening.

In dit verband een opmerking terzijde! In de nota "Ruim baan voor ondernemen" wordt over het informele, dus zwart-grijze circuit geschreven. Het doet uitermate pijnlijk aan dat daar de doe-het-zelf-activiteiten in het huishoudelijk circuit en het vrijwilligerswerk op één lijn worden geplaatst met onder meer "zwarte" activiteiten, belastingontduiking, culpose faillissementen en andere fraude. Is dit onbewust gebeurd? Wil men in het vervolg een duidelijker onderscheid maken tussen maatschappelijk geapprecieerde activiteiten en maatschappelijk niet te aanvaarden praktijken?

Mijnheer de Voorzitter! Ter afsluiting kom ik op Europa 1992. Het slopen van vele barricaden op weg naar de vrije interne markt is in volle gang. Wij hebben de indruk dat Nederlandse ondernemers in tegenstelling tot Europese collega's met enige scepsis tegen alle EG-plannen aankijken. Toch duidt alles erop dat de Europese toekomst al begonnen is. Naar onze overtuiging heeft Economische Zaken een zeer belangrijke taak in het kader van de Europese eenwording. Wij vragen ons af wat Economische Zaken in dezen doet. Welke contacten, welke gesprekken zijn er tussen staatssecretaris Evenhuis en de EG-commissaris voor het midden- en kleinbedrijf? Wij wijzen met nadruk op de in de Tweede Kamer aangenomen motie-Smits c.s. inzake de gevolgen van de Europese richtlijnen op het MKB-beleid.

Het gaat niet alleen om het midden- en kleinbedrijf; de reikwijdte is groter. Wij menen in alle ernst hier en nu de toezegging van de bewindslieden van EZ te mogen vragen dat zij het voortouw zullen nemen in de begeleiding van het Nederlandse bedrijfsleven ter voorbereiding op 1992. Als er één onderwerp is waar

Economische Zaken kan stuw en stimuleren in het kader van blijvende Nederlandse bedrijvigheid, dan is dat wel Europa 1992. Collega Van Velzen zal in zijn betoog aan dit onderwerp ook extra aandacht besteden.

De **Voorzitter**: Ik wens de heer Van Leeuwen geluk met zijn eerste bijdrage in dit huis en geef vervolgens graag het woord aan de heer Van Velzen, die eveneens zijn maidenspeech zal houden.

De heer **Van Velzen** (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Dankzij de positieve resultaten van de top van Brussel en de inspanningen die het Nederlandse kabinet onder leiding van de minister-president zich hierbij heeft getroost, is de verwetkelijking van één binnenmarkt in 1992 weer enige stappen gevorderd. Positief is bovendien dat bondskanselier Kohl op 9 maart jongstleden in het Europees Parlement nieuwe initiatieven heeft aangekondigd die hij tijdens het Westduitse voorzitterschap wil ondernemen. Het gaat hierbij onder meer om de volledige liberalisering van het kapitaalverkeer in de twaalf EG-landen, een verdere afbouw van de handelsbelemmeringen en een uitbreiding van de mogelijkheden tot openbare aanbesteding van publieke werken. Op welke wijze gaat de regering hierop positief reageren? Is zij voornemens met het Nederlandse bedrijfsleven na te gaan, hoe door middel van voorlichting de Nederlandse ondernemers op het laatste punt kunnen worden voorbereid?

In Le Monde van 3 maart jongstleden zijn de resultaten van een enquête opgenomen die gehouden is onder jongeren tussen de 15 en 34 jaar in zeven EG-landen, waaronder Nederland. Opvallend is dat de Nederlandse jongeren zich onderscheiden van de overige jongeren door gereserveerdheid en afstand, bij voorbeeld tot uitdrukking komend in de wens, in een ander Europees land te werken of te studeren. Ook bij de deelname aan het Erasmus-project neemt Nederland een zesde plaats in.

De te verwachten verschuiving in marktpositie die de voltooide interne markt zal teweegbrengen, is voor een aantal landen reden geweest, het eigen bedrijfsleven voor te lichten over Europa 1992. Als eerste heeft Frankrijk deze weg gekozen. In

oktober 1987 begon het Franse ministerie van industrie een campagne met een grote manifestatie. Het Verenigd Koninkrijk zal een op de Franse actie gelijkende voorlichtingscampagne lanceren in april aanstaande op een manifestatie in Londen. In West-Duitsland zal medio maart een symposium over de interne markt worden gehouden door DIHT en BDI (Duits verbond van industriëlen) met deelneming van bondskanselier Kohl. Staatssecretaris Van Rooy zal dit jaar een reeks branchebezoeken afleggen, waarbij met de brancheorganisatie besproken zal worden wat de gevolgen van de voltooide interne markt zijn voor de branche en hoe de overheid zich daarop kan voorbereiden. De staatssecretarissen Van der Linden en Van Rooy zullen in 1988 met de werkgevers- en werknemersbonden een manifestatie organiseren over de interne markt. Deze initiatieven kunnen ook een verdere stimulans zijn in het proces van het voorbereiden van het bedrijfsleven, maar in hoeverre wordt ook het midden- en kleinbedrijf een speerpunt in zulke acties?

De Nederlandse exportpositie wordt niet alleen bepaald door de mate, waarin Nederlandse ondernemers in staat zijn, hun kansen te benutten op de Europese markt. De gedurige depreciatie van de dollar, de forse appreciatie van de gulden en de gewijzigde wisselkoersverhoudingen zetten de winstmarges onder druk. In die zin is een beleid, gericht op het tegengaan van inflatie en loonkostenstijging, van wezenlijk belang voor onze exportpositie. Mede om looneisen van de vakbeweging te voorkomen, is solidariteit tussen werkenden en uitkeringsgerechtigden, tussen hoge en lage inkomensstrekkers, noodzakelijk, zowel bij de inkomensvorming als bij de verdeling van de lastenverlichting. Zijn de bewindslieden van EZ bereid, hieraan de benodigde steun te verlenen?

Het beleid van staatssecretaris Van Rooy op het gebied van buitenlandse economische betrekkingen en exportbevordering, verdient onze steun. De aandacht voor de informatieondersteuning van bedrijven bij het opzetten van hun exportplan, alsmede het accent op de internationalisering, zijn juist. Welke rol speelt in de internationalisering de voorgestelde verlaging van de VPB-tarieven, in relatie tot vergelijkbare tarieven in

West-Duitsland, Frankrijk en België? De nieuwe regeling Stimulering exportactiviteiten is positief ontvangen, maar pas over één à twee jaar kan beter worden gezien, in hoeverre ze vlekkeloos functioneert.

De CDA-fractie zou met betrekking tot de NIC's willen vernemen, of de staatssecretaris van plan is, extra aandacht te gaan besteden aan die NIC's, zoals thans geschiedt met betrekking tot Japan. Worden ook MEP's overwogen en wordt ook een extra gedeelte van het budget voor de Economische voorlichtingsdienst hiervoor vrijgemaakt? Ziet de staatssecretaris in de toekomst een zwaarder accent in de taken van de EVD op exportbenadering op markten, waar het Nederlandse aandeel thans nog zeer klein is? In hoeverre ziet de staatssecretaris een mogelijkheid, voor de Nederlandse opvatting over graduatie en differentiatie meer steun te verwerven binnen de EG, mede gelet op het onevenredige voordeel dat sommige NIC's thans hebben op de Europese markt? De CDA-fractie is het eens met de extra aandacht die wordt gegeven aan exportscholing. Is de staatssecretaris van mening, dat het in het kader van de totstandkoming van de Europese binnenmarkt noodzakelijk is, de inspanningen op dit gebied te intensiveren? Ik denk daarbij met name aan het onderwijs in vreemde talen.

De CDA-fractie is van oordeel dat de marktonderzoeken die thans zijn gedaan in West-Duitsland en Noord-Italië met name voor het MKB in een behoefte voorzien. Is de staatssecretaris van plan, deze activiteiten ook uit te breiden naar onder andere het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk? Hebben exportconsulenten bij de kamers van koophandel en het pas opgerichte Exportinformatiecentrum nog een informatieve functie ten behoeve van de staatssecretaris om na te gaan, waaraan met name het MKB op het terrein van internationalisering behoefte heeft?

De CDA-fractie waardeert het dat de minister binnenkort een analyse zal publiceren over de energiebesparing over de periode 1980-1985, ter uitvoering van de motie-Tommel. Niettemin toch een paar kanttekeningen. Het onderzoek dat door de Stichting voorlichting energiebesparing Nederland in Schoorl onlangs is verricht, toont aan dat op nog grotere schaal energiebesparing mogelijk is. De markt voor energiebe-